

NOVO NOVINARSTVO: NOVINARSTVO ORIJENTISANO KA REŠENJIMA

Sanja Domazet¹

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka

Maja Vukadinović

Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu, Fakultet savremenih umetnosti

DOI: 10.5937/cm20-44250

Sažetak: Novinarstvo usmereno ka promišljanju i pronalaženju rešenja za društvene probleme nalazi se u ekspanziji u trenutku kada se svet suočava sa brojnim izazovima kao što su smanjenje finansijskih resursa i potencijalna ekonomska kriza, klimatske promene, posledice globalne pandemije i izražena društvena nejednakost. Tekst preispituje delokrug i primenu novinarstva orijentisanog ka rešenjima u kontekstu nove društvene uloge novinara koja se ogleda u inspirisanju građana da se izbere za promene, podizanju svesti o društvenim nepravilnostima i podsticanju na akciju. Analizirane su mogućnosti i dometi društveno odgovornog novinarstva. Cilj rada jeste da ukaže na realne domete savremenog novinarstva koje treba da identifikuje probleme i konflikte u zajednici i obezbedi odgovarajuća rešenja. U radu se preispituju specifičnosti novinarstva orijentisanog ka rešenjima u odnosu na srodne novinarske pravce i analiziraju načini na koje se strukturiraju priče u okviru ovog pristupa.

Sprovedena je analiza primene novinarstva orijentisanog ka rešenjima u novinarskoj praksi u Srbiji. Metod koji je upotrebljen za istraživanje je polustrukturirani (dubinski) intervju. Sprovedeno istraživanje ukazuje da se profesionalno novinarstvo u Srbiji suočava sa brojnim izazovima i da malobrojni novinari imaju dovoljno znanja, resursa, podrške i spremnosti da u kompleksnim društvenim okolnostima iniciraju rešenja. Zaključak je da takvo novinarstvo ima perspektivu u državama u kojima postoji razvijen sistem saradnje između redakcija i državnih institucija, kao i između redakcija i civilnog sektora. Dometi i realni efekti konkretne novinarske forme jesu suženi na društva u kojima je moguće sprovesti promene sugerisane novinarskim angažmanom.

¹ Kontakt sa autorkama: sanja.domazet@fpn.bg.ac.rs

Neophodne su temeljne promene u društvu, samoj profesiji kao i u obrazovanju za novinarsku profesiju, kako bi se više novinara u Srbiji usmerilo ka dubinskom istraživanju društvenih pitanja.

Ključne reči: *novinarstvo orijentisano ka rešenjima, pristup izveštavanju, novinari, društvena odgovornost, društvena uloga novinara*

1. Uvod

Savremeno novinarstvo tokom protekle decenije prolazi kroz proces transformacije koja je izazvana rapidnim razvojem digitalnih tehnologija. Svedočimo rastućem uticaju društvenih medija i građanskog novinarstva što je u potpunosti promenilo način rada u redakcijama, pre svega u domenu pripremanja, plasiranja i saopštavanja vesti. Informisanjem, kojim su se nekad isključivo bavile novinske organizacije, danas se sve više bave kreatori sadržaja na internetu i društvenim medijima, a „u tako raznovrsnim digitalnim prostorima može biti prilično teško utvrditi izvor i kredibilitet informacija“ (Čejko, 2019:204). Uporedo sa turbulencijama prouzrokovanim tehnološkim novinama, često se u akademskim krugovima i u redakcijama pominje kriza profesionalnog novinarstva kao posledica širih društvenih i političkih promena. U dobu post-istine, izraženih društvenih podela, nejednakosti i velikih kriza, uočen je nagli pad poverenja javnosti u informativne medije i tradicionalno novinarstvo uopšte. „Tradicionalna koncepcija autoritativnih medija postepeno se urušava, karakter društvenih elita i vršenja vlasti takođe se menja, ugrožavajući građansku funkciju novinarstva“ (Jevtović i Petrović, 2010:105).

U kontekstu svih predočenih transformacija, društvena uloga novinara je promenjena. S jedne strane, još uvek se insistira na poštovanju principa na kojima je profesija uspostavljena. Mnogi mediji, ali i sami urednici i novinari zalažu se za poštovanje vrednosti kao što su istinitost, tačnost, objektivnost, nepristranost, poštenje i javna odgovornost, uz delovanje u skladu sa profesionalnom etikom. Pred novinare i medije se postavlja obaveza da sačuvaju svoju funkciju kontrolora vlasti (watchdog) i povrate ključnu društvenu ulogu u pružanju relevantnih i tačnih informacija. S druge strane, smatra se da je neophodno prilagoditi novinarstvo novim društvenim i medijskim okolnostima. Drugim rečima, u javnosti i među profesionalnim novinarima primećuje se sve snažnija potreba za kvalitetnim novinarstvom koje će delovati u skladu sa modernom javnom

sferom na koju Internet, prema mišljenju profesora medija Petera Dahlgrena, ima veliki uticaj, ali i počivati na davno formulisanim normama i ulogom „četrtrtog staleža“ u demokratiji. Smatramo da je važan aspekt takvog novinarstva i pokretanje tema značajnih za zajednicu.

Često se može čuti da novi mediji olakšavaju društveni angažman novinara. Portali i digitalne platforme medija koji se bave istraživačkim novinarstvom informišu publiku o nepravilnostima u funkcionisanju društva. Pored toga, „sredstva medijskog delovanja i posredovanja, posebno kada je reč o Internetu i novim medijima, postaju, ujedno, i alatke (tools) mogućih društvenih promena, kako na planu lokalnih zajednica, tako i globalno uzevši“ (Vuksanović, 2012:103). Zato se od profesionalnih novinara više ne očekuje samo da koriste moderne kanale komunikacije u cilju usmeravanja pažnje javnosti na važne globalne ili lokalne probleme, već se u fokus postavlja ukazivanje na potencijalna rešenja koja mogu da unaprede život u zajednici. Uloga novinara savremenog doba ogleda se u inspirisanju građana da se izbere za promene, podizanju svesti o društvenim nepravilnostima i podsticanju na akciju.

2. Područje novinarstva orijentisanog ka rešenjima

Novinarstvo orijentisano ka rešenjima (solutions journalism) jeste novi novinarski pristup koji postaje popularan u praksi širom sveta. Uopšteno govoreći, ova orijentacija je zasnovana na uključivanju rešenja u glavni tok medija, a u radu novinara to često podrazumeva predstavljanje problema zajednice ili društva uporedo sa lokalnim rešenjem za konkretan problem. Teoretičari kategorizuju novinarstvo orijentisano ka rešenjima kao jedan od novinarskih pristupa koji izveštavaju o vestima „izvan tipičnog narativa zasnovanog na problemima“ dok podržavaju „profesionalne vrednosti“ (Hopkinson & Dahmen: 2021:1). Mreža novinarstva orijentisanog ka rešenjima određuje ovaj postupak kao „rigorozno i ubedljivo izveštavanje o društvenim problemima i njihovim rešenjima, u skladu sa najvišim novinarskim standardima“ (Solutions Journalism Network, 2020).² U dokumentu „Moć novinarstva orijentisanog ka rešenjima“ navodi se da je taj novinarski pristup usmeren na ispitivanje slučajeva u kojima ljudi, institucije i zajednice rade na pronalazanju rešenja, a da se priče zasnovane na rešenjima ne fokusiraju samo na ono što može da funkcioniše, već i na to kako i zašto izgleda

² Mrežu *Solutions Journalism Network* osnovali su 2013. godine novinari Dejvid Bornstin i Tina Rozenberg, koja je i dobitnica Pulicerove nagrade.

da funkcioniše, ili suprotno, zašto možda ne funkcioniše (Curry and Hammonds, 2014). Da bi bilo kredibilno, takvo novinarstvo mora da bude izuzetno informativno, tačno i objektivno. Ovo izveštavanje je zasnovano na dokazima i po svojoj prirodi je kritički nastrojeno (Lowe and Ferguson, 2021).

Dakle, ova forma novinarstva se koristi kao odgovor na društveni problem i često ima oblik određenog rešenja. Ipak, pojednostavljeno bi bilo tumačiti novinarstvo orijentisano ka rešenjima isključivo u svetlu pronalazjenja mogućeg rešenja za konkretan problem u društvu. Neophodno je šire sagledavanje mogućnosti i realnih dometa navedenog pristupa. Usmerenje ka ovom novom talasu novinarstva inicira mnoga važna pitanja koja se odnose na dilemu kako obezbediti konvencionalna rešenja koja mogu da pruže drugačije odgovore, obrazuju javnost i u idealnom slučaju, podstaknu određene akcije u cilju suočavanja sa društvenom nepravdom. Smatra se da je ovaj pristup izveštavanju baziran na pet komponenti:

- *Problem*: uzroci i posledice,
- *Rešenje*: nove ideje vezane za rešavanje problema,
- *Implementacija*: konkretne smernice za sprovođenje rešenja u delo,
- *Rezultati*: napredak postignut u radu na rešenju, zasnovan na podacima ili prikazan anegdotski,
- *Uvidi*: Poučne lekcije koje pružaju širu sliku o primeni rešenja nezavisno od konkretne situacije (Murray and Stroud, 2019:2).

Novinarstvo orijentisano ka rešenjima začeto je tokom devedesetih godina dvadesetog veka. Jedna od prvih osoba koja je upotrebila ovaj termin bila je Susan Beneš (Susan Benesh), američka novinarka i osnivačica projekta Dangerous Speech, koja je o novom stilu novinarstva pisala još 1998. godine za časopis Columbia Journalism Review. U tom tekstu Beneš je navela da novinarstvo orijentisano ka rešenjima ima tendenciju da se bavi društvenim problemima a potom treba da „dozvoli drugim institucijama, kao što je vlada, da brinu o rešenjima“ (Benesh, 1998: 37). Smatra se da je „novinar Dejvid Bornstin najzaslužniji za razvoj i promovisanje ovog koncepta, kao suosnivač neprofitne organizacije Mreža novinarstva orijentisanog ka rešenjima“ (Solutions Journalism Network). Zahvaljujući ovoj organizaciji čije sedište je u Njujorku, razvijen je kolektivni pokret usmeren na inkorporiranje ove forme novinarstva u medije koji deluju globalno. Mada se radi o primarno američkoj tradiciji, može se reći da i danas ovaj koncept u praksi funkcioniše kao svojevrsna mreža povezanih

i decentralizovanih medijskih organizacija i grupa koje dele zajedničku misiju, a obuhvataju novinare i urednike širom sveta. Do 2021. godine takav pristup novinarstvu praktikovan je u „bar 54 svetske redakcije uključujući BBC, Politico i The New York Times“ (Hotz, 2021). Takođe, Njujork Tajms je od 2010. do 2021. godine objavljivao blog pod nazivom „Fixes“. U njemu su Dejvid Bornstin, Tina Rozenberg i drugi novinari pisali o „rešenjima za društvene probleme i zašto ona funkcionišu“, kako je blog promovisan na sajtu uglednih novina. Sličnu praksu ima list Washington Post koji još uvek distribuira nedeljni njuzleter pod nazivom „Optimista“ u kome se navode pozitivne vesti iz celog sveta, što možemo okarakterisati kao praksu srodnu pristupu koji je predmet ovog rada.

Ono što povezuje sve navedene inicijative jeste zajednička posvećenost skupu pravila, normi i vrednosti koja u prvi plan postavljaju rešenja u društvu. U cilju promovisanja ovog novinarskog pristupa, Mreža novinarstva orijentisanog ka rešenjima obezbeđuje besplatnu onlajn obuku³ kao i obrazovne alate, radionice, mogućnosti umrežavanja i grantove za novinare, edukatore i druge zainteresovane. Ova Mreža ostvaruje partnerstva sa novinskim organizacijama i novinarima širom sveta kroz mentorski program (Solutions Journalism Network Mentorship Program) i program stipendija (LEDE Fellowship Program). Finansijsku podršku razvoju ovog koncepta pružaju, pored ostalih, neprofitne fondacije Knight Foundation i Bill and Melinda Gates Foundation.

Mada novinarstvo orijentisano ka rešenjima predstavlja relativno nov pristup, neki srodni koncepti novinarstva – a pre svega konstruktivno, participativno i mirovno novinarstvo – u teoriji i praksi dele iste ili slične vrednosti. Srodan koncept imaju i žanrovi kao što su javno novinarstvo i razvojno novinarstvo koji su razvijeni tokom devedesetih (Dodd, 2021). Ipak, od svih navedenih formi, primećeno je najviše sličnosti sa konstruktivnim novinarstvom koji predstavlja novi pokret blizak evropskoj tradiciji novinarstva (From & Kristensen, 2018; McIntyre & Gyldensted, 2018). Naime, obe forme počivaju na potrebi za novom ulogom novinarstva i premisi da ono treba da identifikuje probleme i konflikte u društvu i obezbedi odgovarajuća rešenja. Zastupnici konstruktivnog novinarstva smatraju da bi novinari trebalo da grade svoje priče poštujući sledeće principe:

---

³ U odeljku Learning Lab nalazi se obrazovni materijal za novinare.

- *Originalnost* – neka bude jedinstveno;
- *Intimnost* – neka bude izbliza, u geografskom ili emotivnom smislu;
- *Briga* – neka priče pokažu brigu prema ljudima i društvu;
- *Razmatranje* – neka priče omoguće razumevanje, znanje i perspektivu;
- *Poverenje* – treba biti autoritativan i uverljiv;
- *Vreme* – treba pomoći drugima da donesu odluke (Haagerup, 2017: 67)

Teoretičari definišu konstruktivno novinarstvo kao „primenu tehnika pozitivne psihologije na produkciju vesti u pokušaju da se stvori produktivno, zanimljivo i sveobuhvatno izveštavanje koje počiva na osnovnim funkcijama novinarstva“ (McIntyre & Gyldensted, 2018). Osim toga, konstruktivno novinarstvo predstavlja kombinaciju elemenata koji se tradicionalno vezuju za ozbiljne vesti sa elementima „mekih vesti“ i pristupom karakterističnim za servisno novinarstvo (From & Kristensen, 2018). Konstruktivno novinarstvo zastupa tezu o osnaživanju publike i u značajnoj meri je usmereno ka dobrobiti auditorijuma i prijemčivosti novinarskih priča za građane.

Pojedini teoretičari smatraju da je konstruktivno novinarstvo krovni pojam za nekoliko stilova uključujući i novinarstvo orijentisano ka rešenjima (McIntyre & Gyldensted, 2018). U suštini, ključne vrednosti konstruktivnog novinarstva u osnovi su pozitivnog pristupa koji je zajednički i novinarstvu orijentisanom ka rešenjima. Obe forme dele i usmerenje ka značajnim vestima (hard news) u domenu politike i društva i imaju za cilj da osnaže građane i unaprede javnu debatu (Benesh, 1998). Najveća razlika između ove dve vrste novinarstva jeste u tome što je konstruktivno novinarstvo u manjoj meri fokusirano na rešenja. Novinarstvo orijentisano ka rešenjima, s druge strane, ima za cilj da se bavi ozbiljnim problemima i proizvede vidljive rezultate koji čine razliku u životima građana. Ovde novinari imaju potrebu da donesu nove uvide građanima, koji potom imaju priliku da sami primene saznanja u rešavanju problema. Uopšteno govoreći, mogli bismo da kažemo da ova vrsta novinarstva predstavlja društveno odgovorno novinarstvo.

3. Razvoj priča usmerenih ka rešavanju društvenih problema

Način kreiranja novinarskih priča je izuzetno značajan za svaki pristup u novinarstvu jer utiče na načine na koje primaoci usvajaju informacije. Nezavisno

od različitih narativnih stilova, svaka priča u okviru novinarstva orijentisanog ka rešenjima trebalo bi da počiva na sledećim pravilima:

- Fokus na odgovor na društveni problem
- Izveštavanje o najboljim rešenjima pruža publici uvide o tome kako svet funkcioniše i, potencijalno, kako bi se mogao poboljšati
- Neophodni su dokazi: podaci ili kvalitativni rezultati koji pokazuju efikasnost ili njen izostanak
- Izveštavanje o ograničenjima je od suštinskog značaja: nijedno rešenje nije savršeno, a ono što funkcioniše u jednoj zajednici nije adekvatno za drugu (Solutions Journalism Network, 2022)

U svakom slučaju, novinari bi trebalo da odaberu teme koje govore o posledicama društvenih pojava i problema ili su od suštinskog značaja za zajednicu. Ipak, postoje i ograničenja u odnosu na to šta se smatra pričom u okviru ovog novinarskog koncepta. „Prvo, ne radi se o predstavljanju teorije, već pre svega o izveštavanju o aktivnosti, procesu i rešenju koje već postoji. Drugo, novinari koji uvažavaju ovaj pristup često se pridržavaju kodeksa ponašanja koji podstiču novinare da „komplikuju narativ“ i „ispričaju celu priču“ umesto da daju rešenje po principu „srebrnog metka“ ili „obožavanja heroja“ u svojim člancima. Umesto toga se koriste podaci i izvori u cilju utvrđivanja gde određeno rešenje funkcioniše, a gde ne. Na kraju, predstavljanje rešenja je za novinara najvažniji segment priče koja se ne bavi uopštenim aspektima već osnovnim uzrokom problema“ (Solutions Journalism Network, 2022).

Prethodno je istaknuto da novinarstvo orijentisano ka rešenjima pruža novu perspektivu u odnosu na odgovornost medijskih profesionalaca prema zajednici. Kao i kod istraživačkog novinarstva, često dug i temeljan period istraživanja prethodi objavljivanju priče u javnosti. Pisanje priča koje tragaju za rešenjima „zahteva mnogo vremena“ (Benesch, 1998: 39). Razlog za temeljno istraživanje jeste kompleksnost tema o kojima se izveštava. Novinar procenjuje i analizira odgovore na društvene probleme vezane za trgovinu ljudima, nejednakost u obrazovanju, javno zdravlje, urbano planiranje i druge kompleksne probleme što često podrazumeva saradnju i partnerstva sa nevladinim sektorom, državnim organima, lokalnim civilnim sektorom i drugim entitetima koji mogu da obezbede neophodne podatke ili na određeni način utiču na promene.

Konkretni primeri novinarskih priča po modelu novinarstva orijentisanog ka rešenjima obuhvataju mogućnosti korišćenja hip hop muzike kao sredstva

za borbu protiv nasilja uličnih bandi u Medelinu u Kolumbiji (Gordon, 2019); kako se male kuće koriste za obezbeđivanje pristupačnog smeštaja za beskućnike u američkim gradovima (Rudisill, 2020); kako se video igre primenjuju u angažovanju zajednica u urbanističkom planiranju (Scruggs, 2018); kako se lokalne inicijative koje su pokrenuli stanovnici u Sao Paolu u Brazilu bore protiv virusa COVID-19 (Pačeko, 2019) i kako javno-privatna partnerstva pomažu bolnicama u Nigeriji da obezbede efikasniju zdravstvenu zaštitu majki (Adebulu, 2020).

Kao primer tipične priče možemo da navedemo rad slobodne novinarke Ane Pinto-Rodriguez (Anne Pinto-Rodrigues) koja je u ruralnoj Indiji susrela petogodišnju devojčicu koja je kao prostitutka živela u ekstremnom siromaštvu i odlučila da o tome napiše priču. Novinarica je ostvarila saradnju sa nevladinom organizacijom „Free a Girl India“ i tri godine radila na temi prema principima novinarstva orijentisanog ka rešenjima, koja je objavljena u britanskom Gardijanu 2020. godine (Pinto-Rodrigues, 2020). Bilo je potrebno opsežno istraživanje da bi priča nastala. Osim što je ispričala priču o organizaciji Free a Girl India i njihovom programu Škola za pravdu koja se bori protiv seksualne eksploatacije dece u partnerstvu sa lokalnom nevladinom organizacijom Sanlaap i pravnim fakultetom, ova novinarica je u istraživanje integrisala statistiku o trgovini ljudima, pre svega dece, i broju osuđenih. Pored toga što je objasnila kontekst i pružila podatke vezane za trgovinu ljudima u Indiji, Pinto-Rodriguez je takođe pisala o mogućnostima i izazovima sa kojima se suočavaju žrtve, fokusirajući se na različite društvene stigme kao i psihološke i emocionalne teškoće (Pinto-Rodrigues, 2020).

Drugi praktičan primer novinarstva orijentisanog ka rešenjima jeste priča pod nazivom „Povreda časti“ (Cordell, 2017). Ova priča govori o rešenjima za izazove sa kojima se suočavaju vojni veterani u Sjedinjenim Američkim Državama kada napuštaju vojsku bez počasti, često zbog problema vezanih za mentalno zdravlje i posttraumatski stresni poremećaj ili traumatske povrede mozga (Cordell, 2017). Priča naglašava da se desetinama hiljada američkih vojnih veterana koji su otpušteni iz američke vojske bez počasti, često uskraćuju razne beneficije, a između ostalog i zdravstvena zaštita, što mnoge veterane vodi u nezaposlenost, beskućništvo i siromaštvo.

Na osnovu navedenih primera, možemo se složiti sa australijskim istraživačem Bilom Dodom da postoji povezanost između novinarstva orijentisanog

ka rešenjima i pozitivne psihologije odnosno sociologije nade. Tri koncepta su primarna za ovu vrstu izveštavanja u praksi: nada, liderstvo i ekspertiza (Dodd, 2021). Primarni koncept jeste nada koju možemo sagledati kao osnovni element priča koje se zasnivaju na rešenjima. Međutim, priče koje podstiču optimizam obično se izostavljavaju iz medija jer se smatra da ne predstavljaju vesti vredne objavljivanja zato što ne utiču na povećanje tiraža ili rejtinga. Novinari se često rukovode uverenjem da publiku privlače negativne vesti što rezultira uznemirujućim sadržajima koji zahvaljujući digitalnoj tehnologiji brzo postaju viralni. Posledica ovakve novinarske prakse ogleda se u tome da publika dobija u osnovi netačnu sliku sveta zasnovanu na neredu, propadanju, neiskrenosti i katastrofama bez nade da je ikakvo poboljšanje moguće. Nasuprot tome, pružanje nade koje je blisko ideji novinarstva orijentisanog ka rešenjima osnažuje građane u uverenju da su promene ostvarive. Uloga ovog osećanja jeste u tome da povрати poverenje u novinarstvo i javne institucije kroz izveštavanje o ciljevima, putevima i uspešnim pričama koje bude društvenu nadu (Dodd, 2021). Delotvornost ovakvih priča proističe ne samo iz rešenja koja se sugerišu već i stavljanja tema u istorijski i društveni kontekst i sagledavanja dugoročnih trendova, a najvažniji ishod svakako jeste omogućavanje građanima da stvore realnu sliku o svetu koji ih okružuje. Pored toga, pogotovo mlađa publika više preferira tekstove koji su usmereni ka rešenjima od vesti koje izazivaju negativne emocije (Baden, McIntyre and Homberg, 2018).

Moramo da istaknemo da zastupnici novinarstva orijentisanog ka rešenjima prave razliku između pristupa kojim se rukovode i metoda novinara koji su primarno usmereni ka „dobrim vestima“ ili „pozitivnim vestima“. Oni smatraju da „pozitivne novinarske priče slave herojska dela i ljudsku plemenitost, da inspirišu umesto da informišu čitaoca izazivajući osećaj prijatne topline ali ne postižu mnogo u smislu opipljivih rezultata“ (Lowe and Ferguson, 2021). Takve priče služe samo da podstaknu optimizam i obično ih mediji objavljuju tokom vikenda i praznika. Drugim rečima, u skladu sa savremenim konceptom slobodnog vremena, „pozitivne vesti“ koje građanima ulivaju nadu plasiraju se tokom neradnih dana kada je stvaranje pozitivnosti samo po sebi cilj. Za razliku od „pozitivnih vesti“ koje mogu da umire građane, novinarstvo koje zastupa rešenja je posvećeno ozbiljnim problemima koji zahtevaju društvenu akciju i u tom smislu imaju moć da podstaknu građane na promenu što „pozitivne vesti“ ne mogu.

4. Odnos novinara prema novinarstvu orijentisanom ka rešenjima

Uprkos rastućoj popularnosti u praksi, novinarstvo orijentisano ka rešenjima je tek odskora prisutno u akademskim istraživanjima. Dosadašnja istraživanja su se uglavnom fokusirala na to kako publika reaguje na novinarstvo orijentisano ka rešenjima (Curry and Hammonds 2014; McIntyre and Sobel 2017; Meier 2018). Uočeno je da taj vid profesionalnog pristupa ima široku podršku među američkim novinarima (McIntyre, Dahmen, and Abdenour 2016), publikom lokalnih medija (Napoli, 2015), građanima iz nedovoljno zastupljenih zajednica (Wenzel, Gerson, and Moreno, 2016), kao i mladima širom sveta (Scott, 2015).

Tek nedavno su se pojavile studije koje ispituju percepcije novinara o ovoj vrsti novinarstva ili njegovoj primeni u praksi. Međutim, istraživanja koja su se odnosila na novinare (McIntyre, Dahmen, & Abdenour, 2016) uglavnom se nisu bavila novinarima koji praktikuju taj pristup. Zato se među malobrojnim studijama na ovu temu posebno referentnim smatra rad Lough i McIntyre (2016) koji su uradili četrnaest dubinskih intervju sa novinarima i urednicima upućenim u praksu novinarstva orijentisanom ka rešenjima i onima koji su se edukovali za takav vid izveštavanja. Najznačajniji uvidi do kojih je došla ova studija su sledeći:

- Novinari postavljaju novinarstvo orijentisano ka rešenjima vrlo blizu istraživačkog novinarstva. Prema ispitanicima, ova dva pristupa povezuje rigorozna priroda istraživanja teme i cilj ka otkrivanju suštine problema. Ipak, pomenuti pristupi nisu potpuno slični: za pojedine ispitanike, novinarstvo orijentisano ka rešenjima jeste produžetak istraživačkog novinarstva, a za druge je ono mnogo više fokusirano na rešenja od istraživačkog novinarstva
- Većina intervjuisanih novinara smatra da sve teme imaju potencijal da se o njima izveštava iz ugla rešenja. Samo nekoliko ispitanika je pozicioniralo ovaj pristup kao specifičan za teme kao što su ljudska prava, socijalna pravda i životna sredina
- Svrha novinarstva orijentisanog ka rešenjima jeste povratak kredibiliteta novinarstva i interesovanja publike
- Novinari drugačije pristupaju pričama orijentisanim ka rešenjima u odnosu na tradicionalne priče

- Novinari smatraju da uspeh ovog pristupa zavisi od podrške menadžmenta, najčešće urednika. Kao najveći problem ispitanici su naveli nerazumevanje urednika da su ove priče vredne istraživanja. Podrška urednika je presudna za dobijanje resursa neophodnih da se istraživanje i izveštavanje sprovede na najbolji način. (Lough i McIntyre, 2016)

Mogućnosti primene određene forme novinarstva u praksi u velikoj meri zavise od političkog, društvenog i medijskog konteksta. U Srbiji su tokom proteklih petnaest godina razvijani i primenjivani srodni novinarski koncepti poput građanskog i istraživačkog i novinarstva. Smatramo da je značajno utvrditi da li je i novinarstvo orijentisano ka rešenjima inkorporirano u svakodnevni rad novinara u Srbiji. U tom smislu, sprovedeno je kratko istraživanje među novinarima i urednicima. Cilj istraživanja bio je da utvrdimo u kojoj meri su novinari u Srbiji upoznati sa konceptom novinarstva orijentisanog ka rešenjima i kako se ovaj pristup primenjuje u novinarskoj praksi. Istraživanje se oslanja na studiju Lough i McIntire (2016), ali ide korak dalje konkretizujući istraživačka pitanja u odnosu na specifičnosti novinarske prakse u Srbiji.

5. Metodologija

Odabran je polustrukturirani dubinski intervju kao kvalitativna metoda koja je najpogodnija u situacijama kada se postavljaju otvorena i složena pitanja na koja se odgovori mogu dobiti od relativno malog broja ljudi, najčešće onih koji su dobro upoznati sa svrhom istraživanja. Na poziv koji je prosleđen preko mejling liste Nezavisnog udruženja novinara Srbije, odgovorilo je četvoro novinara koji su pristali na intervju. Troje ispitanika poseduje diplomu osnovnih studija fakulteta društvenog usmerenja, dok jedan ispitanik ima master diplomu. Svi ispitanici imaju više od dvadeset godina iskustva rada u medijima, a jedna osoba je dugogodišnji urednik u novinama. Intervjuisane su dve žene i dva muškarca. Ispitanici pripadaju različitim generacijama, dvoje rade za različite redakcije štampanih medija (Danas, Novi Magazin), dok je dvoje ispitanika angažovano na informativnim i istraživačkim portalima (Jug media, Vojvođansko istraživačko-analitički centar). Intervjui su realizovani u periodu od 10. do 20. marta 2023. godine. Svaki intervju u proseku je trajao 30 minuta.

Polustrukturirani intervjui su se sastojali od pitanja koja se odnose na razmišljanja ispitanika o novinarstvu orijentisanom ka rešenjima, ličnim iskustvima i

primeni ovakvog koncepta u redakcijama u Srbiji. Pojedini ispitanici su naveli i primere ovog novinarstva u Srbiji.

6. Rezultati

IP1: Na kojim parametrima se zasniva novinarstvo orijentisano ka rešenjima?

Analiza intervjua rezultirala je preciznijim uvidom u to kako novinari doživljavaju novinarstvo orijentisano ka rešenjima. Generalno, smatraju da cilj svakog profesionalnog i odgovornog novinarstva jeste ukazivanje na probleme i njihovo rešavanje. U tom smislu se može zaključiti da poseban koncept koji podrazumeva orijentaciju ka rešenjima i nije neophodan, jer je ugrađen u osnovne postulate profesije. Svi intervjuisani povezuju novinarstvo orijentisano ka rešenjima sa angažovanim novinarstvom, kako se nekada kolokvijalno nazivao pristup novinara koji problematizuju i traže odgovore na društvene izazove. Ovo potvrđuje da novinarima nije presudan naziv formata (niti su svi upoznati sa njim), ali uopšteno govoreći razumeju princip na kome se zasniva.

Kada je reč o konkretnom konceptu novinarstva orijentisanog ka rešenjima, dve novinarke su precizno znale da navedu suštinu pristupa. Ističu da je to novinarstvo koje traži primenjive odgovore i rešenja za uočeni problem:

To ne znači da novinar rešava probleme, već da ukazuje na uzroke i posledice, posebno na odgovornost aktera, čime (in)direktno navodi na rešenja. Ili makar na potrebu da se traga za rešenjima, pri čemu su veoma važni kompetentni sagovornici – i kod opisa problema i u promišljanju o njihovim rešenjima. (Novinar 3, intervju vođen 10.3.2023).

Zapaženo je da novinari posmatraju ovaj pristup kao protivtežu uobičajenom izveštavanju koje samo primećuje probleme. Oni veruju da se taj koncept zasniva na primerima dobre prakse koji pokazuju kako se nešto u društvu može ispraviti. Pored toga, intervjui pokazuju i da novinari takav pristup doživljavaju kao visokoprofesionalan jer podrazumeva korišćenje podataka, studija i naučnih dokaza.

Kao posebno značajan uvid, analiza intervjua pokazuje i da se o novinarstvu orijentisanom ka rešenjima u Srbiji malo zna. Primera radi, novinar 1, angažovana na istraživačkom portalu je rekla: „Iako sam završila osnovne studije novinarstva i master komunikologije u Novom Sadu, niko, nikada nije pomenuo taj

koncept, nego sam pohađala radionicu Novosadske novinarske škola gde smo upućeni u novinarstvo orijentisano ka rešenjima. Sigurna sam da većina kolega ne zna o čemu se radi“. Očigledno je da područje ovog pristupa nije dovoljno poznato novinarima. „Verujem da većina novinara u Srbiji nije upoznata sa ovim konceptom teorijski, ali isto tako znam da ga novinari primenjuju.“ (Novinar 4, intervju vođen 15.3.2023).

Dvoje ispitanika doživljava ovaj pristup kao „vrstu građanskog novinarstva“ (Novinar 4, Novinar 2) ili smatra da je „sve raširenije tzv. građansko novinarstvo specifičan vid novinarstva orijentisanog rešenjima“ (Novinar 3). Mada dvoje sagovornika nije mogla da precizira parametre navedenog pristupa, apostrofiran je značaj ovakvog novinarstva za lokalnu zajednicu.

Usmerenost ovog pristupa na društvena rešenja u izvesnoj meri zamagljuje granice između nadležnosti novinara i obaveza državnih organa. „Mogu se donekle u tu vrstu novinarstva uključiti i inicijative za donošenje Tijaninog zakona, na primer, kao i propisa kojima se zahteva oštrije kažnjavanje nesavesnih vozača...“ (Novinar 3).

IP2: Kakav je odnos novinarstva orijentisanog ka rešenjima i srodnih novinarskih formi u Srbiji?

Dobijeni rezultati pokazuju da u Srbiji novinari situiraju novinarstvo orijentisano ka rešenjima između nekoliko pristupa. Konkretno, ne postoji saglasnost oko najpribližnijeg žanra kao ni saznanja šta pojedini pravci tačno podrazumevaju, pri čemu su ispitanici najmanje upućeni u delokrug konstruktivnog novinarstva. Dodirne tačke sa istraživačkim i analitičkim novinarstvom su posebno naglašene, ali novinari smatraju da se ipak radi o specifičnom načinu rada. Kao tipičan stav navodimo izjavu urednice u nedeljnim novinama:

Istraživačko novinarstvo podrazumeva ukazivanje na neki problem ili pojavu i temeljno dokumentovanje. Konstruktivno novinarstvo suštinski ne postoji kao poseban oblik, jer bi podrazumevalo saradnju sa nadležnima u rešavanju problema, što nije posao novinarstva. Ja spadam u tradicionalanu školu novinarstva koja smatra da je osnovni zadatak novinarstva informisanje, a ukoliko iz proverene i pravovremene informacije proistekne i dobar rezultat to je plus, posebno što nema kršenja Kodeksa (Novinar 2, intervju vođen 13.3.2023).

Značajno je da ispitanici sve srodne forme svrstavaju u „kvalitetno“ novinarstvo koje vrši svoju društvenu ulogu. Nazive pojedinih pristupa i stilske razlike doživljavaju se kao manje važne od opredeljenja ka kvalitetnom i kredibilnom informisanju u skladu sa etičkim principima. Kao zajednički stav, uočena je i mogućnost dopunjavanja novinarstva orijentisanog ka rešenjima i istraživačkog novinarstva ili srodnih koncepata. „Kada se problem otkrije kroz istraživačko novinarstvo, priča može da ima follow up kroz novinarstvo rešenja“ (Novinar 1, intervju vođen 16.3.2023).

IP3: U kojim redakcijama u Srbiji se praktikuje novinarstvo orijentisano ka rešenjima?

Istraživanje potvrđuje nalaze Lough i McIntyre (2016) da je novinarstvo orijentisano ka rešenjima još uvek nov format koji u praksi primenjuju pojedinci pre nego kompletne redakcije. Razlozi za to su brojni i odražavaju ukupan politički, društveni i medijski kontekst.

Novinarstvo usmereno na rešavanje problema svakako ne praktikuje većina medija u Srbiji danas. Naprotiv, prevlađuju „mediji“ koji svakodnevno, uporno i isto toliko sramotno služe upravo onima koji proizvode probleme. Za njih je rešenje izbegavanje, skrivanje ili maskiranje problema. Oni su u stalnom bekstvu od istine. (Novinar 2, intervju vođen 13.3, 2023).

Sagovornici vide i finansijsku situaciju u medijima kao razlog za nedovoljnu posvećenost novinarstvu orijentisanog ka rešenjima u Srbiji. „Mogućnost da se kontinuirano bave ovom vrstom novinarstva imaju samo velike redakcije koje imaju i posebne budžete. Takođe, mediji civilnog društva koji su vezani za određenu oblast i nevladine organizacije iz te sfere.“ (Novinar 3, intervju vođen 10.3.2023). Lokalni mediji su takođe prepoznati kao pogodni za takav pristup, pre svega jutarnji programi lokalnih televizija koji tragaju za komunalnim problemima i praktičnim rešenjima u tim oblastima.

Kao posebno relevantan uvid ističe se potencijalno „svođenje novinarstva orijentisanog ka rešenjima na specifičan podžanr rijaliti programa u Srbiji koji podrazumeva pomoć socijalno ugroženima kao što je televizijski serijal „Radna akcija sa Tamarom“. Međutim, ono što tu formu razlikuje od pravog profesionalnog novinarstva jesu dve stvari – akcije su sponzorisanе, a osobe kojima se pomaže izložene su javnosti. U oba slučaja to je kršenje Kodeksa novinarske profesije.“ (Novinar 3, intervju vođen 10.3.2023).

Obzirom da se karakteristike novinarstva orijentisanog ka rešenjima prepliću sa drugim sličnim formama, sagovornici navode medije kritične prema vlasti kao one u kojima se taj pristup praktikuje. „Ako ipak treba da izdvojim redakcije koje rade na tragu takvog novinarstva, onda su to N1, Danas, Vreme i NIN. Tu negde su agencije Beta i FoNet, Novi magazin, Nedeljnik i Nova ekonomija, te poneki lokalni medij kao Radio 021, Autonomija.info, Ozon press“... (Novinar 2, intervju vođen 13.3, 2023).

Kod ovog pitanja posebno dolazi do izražaja povezanost sa istraživačkim novinarstvom i uverenje da istraživačke redakcije imaju neke od elemenata ovog koncepta. Međutim, njima nedostaje fokus na rešenju, preispitivanje rešenja. „Istraživačke redakcije često stanu kod razotkrivanja problema. Iako do rešenja nije lako doći, kao ni do odgovora jer nema političke volje, može se istražiti koja su rešenja primenjena u sličnim situacijama u drugim zemljama.“ (Novinar 1, intervju vođen 16.3.2023)

IP4: Koje teme su pogodne za novinarstvo orijentisano ka rešenjima u Srbiji?

Od svih društvenih problema, novinari izdvajaju ekologiju kao oblast koja dobija sve više pažnje u Srbiji i temu zaštite životne sredine koja predstavlja najšire polje kome bi moglo da se posveti novinarstvo orijentisano ka rešenjima. Analiza pokazuje da su pogodne teme i siromaštvo, korupcija, vladavina prava, kao i brojne teme koje se tiču života u lokalnoj zajednici, od komunalnih problema do života marginalizovanih društvenih grupa.

Smatra se da je ovaj novinarski koncept pogodan za sve teme od javnog interesa. „Dominantno su to korupcija, „brak“ vlasti sa organizovanim kriminalom, katastrofalne greške u javnim politikama, diskriminacija, siromaštvo, obespravljivanje ljudi...“ (Novinar 3, intervju vođen 17.3.2023).

IP5: Kako motivisati novinare u Srbiji da se bave ovom vrstom novinarstva?

Obrazovanje novinara je prepoznato kao neophodno za razumevanje savremenih praksi. Analiza odgovora u prvi plan ističe značaj osvešćivanja novinara i potrebu da im se približe novi koncepti, da bi uopšte mogli da primene naučeno u praksi. Svi ispitanici smatraju da je motivisanje novinara najveći izazov. „Srbija ima problem sa činjenicom da nema novinarstva u većini redakcija, te bi ovaj koncept opet usvojila manjina redakcija koje se zaista bave novinarstvom“ (Novinar 1, intervju vođen 16.3.2023). Prepreku za motivisanje novinara sa-

govornici vide i u zatvorenosti institucija, nedostatku političke volje i nedostupnosti informacija, što onemogućava novinare da tragaju za rešenjima.

Obzirom da su sagovornici prepoznali finansiranje medija kao problem koji utiče na sve aspekte profesije, podsticanje medijskih profesionalaca da se bave društveno značajnim temama direktno je povezano sa finansijskim mogućnostima. „Postoji poseban oblik podsticanja novinarstva u razaličitim formama – bilo istraživačakog, bilo orijentisanog ka rešenjima – kroz projektno sufinansiranje proizvodnje medijskih sadržaja. Ovaj vid podsticanja medija na dodatnu produkciju – pri tome finansijski održivu, bez sumnje u izvore prihoda – društveno je prihvatljiv. Pod uslovom da se ne pretvori u suprotnost, što se u Srbiji dešava, posebno kada je reč o lokalnim sredinama.“ (Novinar 3, intervju vođen 17.3.2023).

Jedan od načina da se novinari zainteresuju ta novinarstvo orijentisano ka rešenjima sagovornici prepoznaju u ispitivanju rešenja koja su primenjena u susednim državama. Istraživanje već uspešnih rešenja moglo bi da bude jedan od koraka kojim bi se novinar ohrabрили da se posvete ovoj formi novinarstva.

7. Zaključak

Novinarstvo usmereno ka promišljanju i pronalaženju rešenja za društvene probleme nalazi se u ekspanziji u trenutku kada se svet suočava sa brojnim izazovima kao što su smanjenje finansijskih resursa i potencijalna ekonomska kriza, klimatske promene, posledice globalne pandemije i izražena društvena nejednakost. Mada novinarstvo orijentisano ka rešenjima još uvek predstavlja opredeljenje relativno malog broja redakcija i novinara u svetu, ono poseduje razvojni potencijal jer podrazumeva partnerstva sa raznim društvenim akterima kao što su organizacije civilnog društva, projekti za unapređenje lokalne zajednice, donosioci zakona i drugima.

Primena ovog pristupa u praksi zavisi od brojnih faktora, a pre svega od opšte društvene i systemske podrške medijima ili pojedincima koji tragaju za rešenjima. Mogli bismo da zaključimo da takvo novinarstvo ima perspektivu u državama u kojima postoji razvijen sistem saradnje između redakcija i državnih institucija (sudstvo, zakonodavstvo, zdravstvo, obrazovanje itd), kao i između redakcija i civilnog sektora. Navedeno automatski situira takvu novinarsku praksu kao moguću prvenstveno u državama u kojima rešenja za nagomilane društvene probleme proizilaze iz sinergije medija i institucija. U suštini, dometi

i realni efekti konkretne novinarske forme jesu suženi na društva u kojima je moguće sprovesti promene sugerisane novinarskim angažmanom.

Očekivanja publike i savremeni način korišćenja medija mogu takođe da utiču na relevantnost i praktičnu primenu novinarstva orijentisanog ka rešenjima. Uopšteno govoreći, naročito mlađi konzumenti medijskih sadržaja preferiraju kratke, zabavne i pitke medijske sadržaje u odnosu na ozbiljne i obimne novinarske priče zasnovane na temeljnom istraživanju problema. Moglo bi se reći da je ovaj pristup usmeren ka malobrojnoj publici koja je društveno osvešćena, a pritom medijski i digitalno pismena.

Potrebno je imati u vidu i primenjivost novinarstva orijentisanog ka rešenjima u svetskoj novinarskoj praksi. Mada sam koncept počiva na osnovnim načelima novinarske profesije i ideji o društvenoj odgovornosti novinara, malobrojne redakcije poseduju resurse (finansijske, ljudske, vremenske) ali i interes za pokretanje priča koja doprinose rešenjima. Nepovoljna tržišna pozicija i borba za opstanak brojnih redakcija, pogotovo tradicionalnih medija, ne predstavljaju povoljan medijski okvir za vremenski zahtevne i istraživački kompleksne poduhvate namenjene ograničenom auditorijumu.

Razvoj i primena novinarstva orijentisanog ka rešenjima u Srbiji uslovljeno je sveukupnom političkom i društvenom klimom u zemlji, ali i motivacijom novinara da podstaknu javnost na delovanje. Sprovedeno istraživanje ukazuje da se profesionalno novinarstvo u Srbiji suočava sa brojnim izazovima i da malobrojni novinari imaju dovoljno znanja, resursa, podrške i spremnosti da u kompleksnim društvenim okolnostima iniciraju rešenja. Možemo da zaključimo da su neophodne celovite promene u društvu i u samoj profesiji kako bi se više novinara usmerilo ka dubinskom istraživanju rešenja. Usvajanje koncepta novinarstva orijentisanog ka rešenjima, dakle, pre svega podrazumeva promenu svesti.

Literatura

- Aitamurto, T., & Varma, A. (2018). The Constructive Role of Journalism, *Journalism Practice*, 12 (6): 695-713, <https://doi.org/10.1080/17512786.2018.1473041>
- Baden, D., McIntyre, K. & Homberg, F.(2018). The Impact of Constructive News on Affective and Behavioural Responses, *Journalism Studies*, 20(8): 1-20.

- Benesch, S. (1998). The rise of solutions journalism. *Columbia Journalism Review*, 36(6): 36–39.
- Curry, A. L., & Hammonds, K. H. (2014). The power of solutions journalism. Solutions Journalism Network and Engaging News Project.
- Dodd, B. (2021). *Solutions Journalism: News at the Intersection of Hope, Leadership, and Expertise*. United States: Rowman & Littlefield
- From, U., & Kristensen, N. N. (2018). Rethinking Constructive Journalism by Means of Service Journalism. *Journalism Practice*, 12(6), 714-729. <https://doi.org/10.1080/17512786.2018.1470475>
- Gordon, O. (2019, August 4). The hip hop school taking on Medellin's mean streets. *Struggles from Below*. Posećeno 22.2.2023. URL: <https://www.strugglesfrombelow.com/the-hip-hop-schooltaking-on-medellins-mean-streets>
- Haagerup, U. (2017). *Constructive News*. Aarhus: Aarhus University Press.
- Hopkinson, K. M., Dahmen, N. S. (Eds.) (2021). Reporting beyond the problem: From civic journalism to solutions journalism. New York: Peter Lang Inc., International Academic Publishers.
- Hotz, J. (2021). 54 news outlets with dedicated solutions journalism sections. *Medium*. Posećeno 22.2.2023. URL: <https://thewholestory.solutionsjournalism.org/34-news-outlets-withdedicated-solutions-journalism-sections-9ef0214a7c43>
- Jevtović, Z., i Petrović R. (2010). Javno mnjenje i demokratski deficit u doba multimedija. *Srpska politička misao* 4 (30): 105-126
- Lough, K., and McIntyre K. (2018). Journalists' Perceptions of Solutions Journalism and its Place in the Field. *Research Journal of the International Symposium on Online Journalism* 8 (1): 33–52. Posećeno 16.3.2023. URL: <http://isoj.org/research/journalists-perceptions-of-solutions-journalism-and-its-place-in-the-field/>.
- Lowes, M., & Ferguson, S. D. (2021). Solutions Journalism: Strategies for Effecting and Managing Change. *Canadian Journal of Media Studies*, 17(1), 60-85.
- How do I know it's solutions journalism. Posećeno 22.2.2023. URL: <https://learninglab.solutionsjournalism.org/en/courses/basic-toolkit/introduction/how-do-i-know-its-solutions-journalism>

- Mast, J., Coesemans, R., & Temmerman, M. (2019). Constructive journalism: Concepts, practices, and discourses. *Journalism: Theory, Practice and Criticism*, 20(4), 492-503. <https://doi.org/10.1177/1464884918770885>
- McIntyre, K., Dahmen N., and Abdenour J.(2016). The Contextualist Function: U.S. Newspaper Journalists Value Social Responsibility, *Journalism* 19 (12): 1657–1675.
- McIntyre, K. and Sobel M. (2017). Motivating News Audiences: Shock Them or Provide Them with Solutions?, *Communication & Society* 30 (1): 39–56.
- McIntyre, K. and Gyldensted C. (2017). Constructive Journalism: An Introduction and Practical Guide for Applying Positive Psychology Techniques to News Production, *The Journal of Media Inovations* 4(2):20-34.
- Meier, K.(2018). How Does the Audience Respond to Constructive Journalism? Two Experiments With Multifaced Results, *Journalism Practice* 12 (6): 764–780.
- Murray, C. and Stroud, N.J. (2019, August). The keys to powerful solutions journalism. *Center for Media Engagement*. Posećeno 22.2.2023. URL: <https://mediaengagement.org/research/powerfulsolutions-journalism>
- Napoli, P. M. (2015). Understanding What Audiences Want From Local News. *Columbia Journalism Review*, Posećeno: 10.2.2023. URL.: https://www.cjr.org/united_states_project/understanding_the_local_news_audience.php
- Pinto-Rodrigues, A. (2020, February 3). I'll put those monsters behind bars: India's law school for rape survivors. *The Guardian*. Posećeno 10.2.2023. URL: <https://www.theguardian.com/global-development/2020/feb/03/ill-put-thosemonsters-behind-bars-indias-law-school-for-survivors>
- Cordell, K. (2017, July 28). Breach of honor. *5280*. Posećeno 10.2.2023. URL: <https://www.5280.com/2017/07/breach-of-honor/>
- Curry, A., and Hammonds K.H. (2014) The Power of Solutions Journalism. *Engaging News Project*. Posećeno 15.2.2023. URL: https://mediaengagement.org/wp-content/uploads/2014/06/ENP_SJN-report.pdf
- Čejko, M. (2019). *Superpovezani*. Beograd: Clio
- Rudisill, C. (2020, January 24). Big impact with a small footprint. *QNotes*. Posećeno 16.3.2023. URL: <https://goqnotes.com/64825/big-impact-with-a-small-footprint/>
- Scott, C. (2021). 5 Key Research Findings About Young Online Audiences From BBC World Service. *Journalism.co.uk*, Posećeno 15.3.2023. URL: <https://www.bbc.com/news/health-56825885>

[ps://www.journalism.co.uk/news/five-key-researchfindings-about-young-online-audiences-from-bbc-world-service/s2/a588021/](https://www.journalism.co.uk/news/five-key-researchfindings-about-young-online-audiences-from-bbc-world-service/s2/a588021/)

- Scruggs, G. (2018, April 19). Real-world Minecraft mod: How the popular video game is transforming parks and other public spaces. *GeekWire*. Posećeno 15.3.2023. URL: <https://www.geekwire.com/2018/real-world-minecraft-mod-popular-video-game-249-transforming-parks-public-spaces/>
- Solutions Journalism Network. (2022). Posećeno 17.3. 2023. URL: <https://www.solutionsjournalism.org/>
- Solutions Journalism Network. (2020). Posećeno 17.3. 2023. URL: <https://www.solutionsjournalism.org/>
- Adebulu, T. (2020, June 16). Public-private partnerships can help Nigerian hospitals improve maternal health; here's how. *Nigeria Health Watch*. Posećeno 15.3.2023. URL: <http://nigeriahealthwatch.com/public-private-partnerships-can-help-nigerianhospitals-improve-maternal-health-heres-how/>
- Vuksanović, D. (2012). Internet i nove mogućnosti društvenih promena, *Zbornik Fakulteta dramskih umetnosti*, 22: 99-112
- Wenzel, A, Gerson D., and Moreno E. (2016). Engaging Communities Through Solutions Journalism. *Tow Center for Digital Journalism*. Posećeno 18.3.2023. URL: <https://www.gitbook.com/book/towcenter/solutions-journalism/details>

Sanja Domazet
University of Belgrade, Faculty of Political Science

Maja Vukadinović
University Economy Academy in Novi Sad, Faculty of Contemporary Arts

NEW JOURNALISM: SOLUTIONS ORIENTED JOURNALISM

Abstract: *Journalism aimed at reflection and finding solutions to social problems is expanding at a time when the world is facing numerous challenges such as the reduction of financial resources and a potential economic crisis, climate change, the consequences of a global pandemic and pronounced social inequality. The text examines the scope and application of solution oriented journalism in the context of the new social role of journalists, which is reflected in inspiring citizens to fight for change, raising awareness of social irregularities and encouraging action. The possibilities and scope of socially responsible journalism are analyzed. The goal of the paper is to point out the real scope of modern journalism, which should identify problems and conflicts in the community and provide appropriate solutions. The paper examines the specifics of solution oriented journalism in relation to related journalistic approaches and analyzes the ways in which stories are structured within this approach.*

An analysis of the application of solution oriented journalism in journalistic practice in Serbia was conducted. The method used for the research is a semi-structured (in-depth) interview. The conducted research indicates that professional journalism in Serbia faces numerous challenges and that few journalists have enough knowledge, resources, support and willingness to initiate solutions in complex social circumstances. The conclusion is that such journalism has a perspective in countries where there is a developed system of cooperation between newsrooms and state institutions, as well as between newsrooms and the civil sector. The scope and real effects of a specific journalistic form are narrowed to societies where it is possible to implement the changes suggested by journalistic engagement. It is argued that thorough changes in society are necessary, in the profession itself as well as in the education for the journalistic profession, so that more journalists in Serbia are directed towards in-depth research of social issues.

Keywords: *solutions oriented journalism, journalistic approach, journalists, social responsibility, social role of journalists*